

Організаційно-економічне забезпечення екологічно спрямованого відтворення економічного потенціалу території

Жулавський А.Ю., к.е.н., проф.

Сумський державний університет (м. Суми, Україна)

Перехід регіональної соціо-еколого-економічної системи до сталого розвитку передбачає формування системи організаційно-економічного забезпечення екологічно спрямованого відтворення економічного потенціалу території. Під економічним потенціалом території розуміється сукупна спроможність її економічної системи визначати, формувати та максимально задовольняти особисті та виробничі потреби території за умови забезпечення екологічної безпеки. В цьому визначенні поєднується три характеристики економічного потенціалу: ресурси, якими може оперувати економічна система, умови їх ефективного використання і кінцевий результат. Відтворення економічного потенціалу території залежить від оптимального співвідношення окремих видів економічних ресурсів, задіяних у суспільному виробництві, рівня наукової організації виробництва і праці, ефективності функціонування системи управління територією та її екологічного стану.

Ієрархічно економічний потенціал складається з економічного потенціалу суб'єктів господарювання, економічного потенціалу територіального утворення (міста, району, області, республіки) та національний економічний потенціал.

Структурно економічний потенціал складається з таких елементів: природний потенціал, в тому числі природно-ресурсний, природно-кліматичний та асиміляційний потенціали; інвестиційний потенціал, в тому числі потенціал залучення інвестицій та потенціал ефективного їх використання; виробничий потенціал, в тому числі інноваційний, матеріально-технічний, технологічний та інформаційний потенціали; трудовий потенціал, який складається з індивідуального трудового потенціалу та потенціалу інтеграції індивідуальних потенціалів на рівні виробничого колективу та на територіально-галузевому рівні; інституціональний потенціал, який представлений системою центральних, регіональних та місцевих органів управління територією та їх загальними та конкретними функціями.

Економічний потенціал території має циклічний характер відтворення. Відтворювальний цикл економічного потенціалу території складається з фаз: формування, розподілу та використання.

Екологічно збалансоване відтворення економічного потенціалу території передбачає формування відповідної системи організаційно-економічного забезпечення. Ця система складається з таких елементів:

- організаційно-управлінського забезпечення, що передбачає

формування екологоорієнтованої системи управління територією, яка включає різні інституціональні утворення державного, регіонального та муніципального рівнів, завданням яких є формування умов щодо підтримання балансу територіальних інтересів, потреб та можливостей у межах екологічних обмежень;

- фінансово-економічне забезпечення, яке передбачає розробку та впровадження економічного механізму екологоорієнтованого управління територією, який повинен узгодити державні, територіальні та виробничі інтереси у задоволенні соціально-економічних потреб за умови збереження екологічної рівноваги на даній території. Цей механізм включає економічні методи та інструменти (прогнозування, планування, програмування, оподаткування, кредитування, страхування, інвестування, фінансування і т.п.), що забезпечують екологічно збалансоване відтворення економічного потенціалу території;

- ресурсне забезпечення, яке включає ресурси природного, інвестиційного, виробничого та трудового потенціалів, узгоджені з умовами екологічно збалансованого соціально-економічного розвитку території;

- науково-інноваційне забезпечення, що передбачає розробку науково обґрунтованої регіональної політики і стратегії екологічно збалансованого стійкого розвитку, механізмів управління еколого-економічною збалансованістю, оцінку сталості соціо-еколого-економічної системи території, розробку відповідних прогнозів, планів та програм;

- інформаційне забезпечення включає банк даних про стан, темпи розвитку та відтворення кожної з підсистем економічного потенціалу території, ступеню їх збалансованості відносно можливостей навколишнього природного середовища;

- правове забезпечення передбачає систему міжнародних правових актів щодо реалізації концепції сталого розвитку, закони України, постанови Кабінету Міністрів України, територіальні нормативні акти державних, регіональних та місцевих органів управління, які утворюють правову базу для реалізації принципів екологічно збалансованого розвитку економічного потенціалу території;

- освітнє забезпечення, що включає багаторівневу систему формування екологічного світогляду через інститути сім'ї та систему загальної і спеціальної освіти.

Економічні проблеми сталого розвитку : матеріали Міжнародної науково-практичної конференції, присвяченої пам'яті проф. Балацького О.Ф., м. Суми, 24-26 квітня 2013 р. / За заг. ред. О.В. Прокопенко. — Суми : СумДУ, 2013. — Т.2. — С. 66-68.

